

Otakar Borůvka

Brno

In: Zdeněk Třešňák (author); Petra Šarmanová (author); Bedřich Půža (author): Otakar Borůvka. (Czech). Brno: Nadace Universitas Masarykiana v Brně, 1996. pp. 70--77.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401285>

Terms of use:

© Masarykova univerzita

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

---

parát jsem asi v polovině roku 1986 poslal do Minska profesorovi Jeruginovi, neboť jsem se dozvěděl, že se zabývá klasickým, tzv. Riemannovým problémem, týkajícím se jakýchsi grup, který je kupodivu velmi blízký tomu, co jsem zpracoval a napsal téměř před padesáti léty.

I z toho je zřejmé, že moje tehdejší studia v zahraničí a námaha, kterou jsem na ně musel mimo domov vynaložit, nebyla ani trochu zbytečná.

A tím raději jsem se vracel do Brna, kde jsem hodlal uplatnit všechno, čemu jsem se naučil.

Brno

O prázdninách roku 1931 jsem se konečně vrátil domů. Bláhově jsem se domníval, že hned od nového semestru začnu přednášet málem jako hotový mimořádný profesor, ale ukázalo se, že zpráva od profesora Seiferta byla poněkud předčasná a věc nebude zdaleka tak jednoduchá.

A to hned ze dvou důvodů.

Prvním byl samotný systém výběru a jmenování – na uvolněné místo na příslušné fakultě byl podán návrh na obsazení. Obyčejně byli navrhováni tři kandidáti. Návrh fakulta předala na ministerstvo školství, které přezkoumalo předepsané náležitosti, potom šel návrh do vlády, která jej předala prezidentovi a ten jmenoval nového profesora. Celkem pochopitelný a zřejmě nutný postup, který by nebyl nikterak problematický, kdyby . . . právě v roce 1931 se o volné profesorské místo na fakultě neucházely hned tři obory – matematika, fyzika a biologie; a o prioritě měl rozhodnout profesorský sbor. Byl to dosti tuhý boj, protože přírodovědecká fakulta byla vlastně nová, pracovala teprve deset let, a všechny obory potřebovaly nové síly.

Nakonec ale všechno dobře dopadlo v můj prospěch. Profesorský sbor došel k závěru, že největší potřebu má právě matematika, kde by-

Vývěstiční úředního lékaře.

Blahoslav Borůvka, nar. 10/5 1899, působící
do kher. kastrohu, docent a asistent Přírodovědecké
fakulty Masarykovy univerzity v Brně n.dávě,
že r. x. 1928 prodělal švicí dyf; jinak k svako
mihely nebyl nájsi nemocar a že pochopi se
pdravě radiny.

jest velké postavy, silni' kostky, dobře
piveliy.

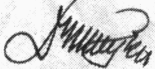
Na mstírniích mstírniích, obpolditi na
pléi' k a na setci; - dale na nerostna jatiné
nápravní a vrotné změny.

Řeč plynná - a jasná;
Kad' praktiky vyššího stupně, dle se však pely
si plně korigovati (vidi se skly - 9 D obaustane
575.) Sluch kto povuot.

V mvoči ani enker ani b'itkovina.

Vyševicny jest tělesně i duševně zdravý
- a k povolání profesora na střední školách
zpřístupil'm. Vada seaku jest vzopena' - a po léta
ji stabilni; tak že se dlu' očekavati, že se nebude
dale horšiti.

v Brně dne 1/8 1933

zdrav. k. úřadu.

MORAVSKÁ PŘÍRODOVĚDECKÁ SPOLEČNOST.
SOCIETAS SCIENTIARUM NATURALIUM MORAVICA.

V Brně 14. května 1937.

Slovutnému pánu

panu profesorovi Drn Otakaru Borůvkovi

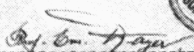
v Brně.

Podepsané presidium si pokládá za čest sdělití s Vaším
Blahorodím, že ve schůzi konané dne 11. května 1937 byl jste
jednomyslně zvolen

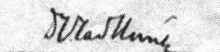
řádným členem Moravské přírodovědecké společnosti.

Presidium společnosti jest přesvědčeno, že se jejím snahám
dostane vždy Vaší podpory, a vítajíc Vaše Blahorodí v kruhu člen-
ském prosí za vzácnou Vaši součinnost.

Za presidium Moravské přírodovědecké společnosti:

1. tajemník.

předseda.

O členství ve Společnosti nebylo možné se ucházet; bylo přísně výběrové a jen řádní členové
mohli navrhnout přijetí nového člena

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVÍ A NÁRODNÍ OSVĚTY

V Praze dne 19. září 1934. 103-4.

Č. j. 102.891/34-IV/3.

Pan

RNDr. Otakaru Borůvkovi,
soukromému docentu Masarykovy university

v Brně.

President republiky jmenoval Vás rozhodnutím ze dne 31. července 1934 mimořádným profesorem matematiky na přírodovědecké fakultě Masarykovy university v Brně s účinností od 1. října 1934.

Uvědomuje Vás o rozhodnutí tom, žádám Vás, abyste se neprodleně představil panu rektoru uvedené university, složil do jeho rukou předepsanou přísahu a dohodl se s panem děkanem fakulty přírodovědecké o svých přednáškách a ovišních.

Vaše učební povinnost spočívá v tom, že jest Vám obor, pro který jste jmenován, podle předpisů té které doby platných řádně zastupovati, jmenovitě konati ze svého oboru přednášky a ovišení v rozsahu vyhovujícím potřebám uvedené university nejméně však v rozsahu 5 hodin týdně v každém semestru, vedle potřebných ovišení.

Vyhrazuji si však Vaši učební povinnost blíže určití, po případě změniti, bude-li toho vyžadovati potřeba uvedené vysoké školy.

Zemský úřad v Brně se zároveň vybízí, aby Vás Vaši služby jakožto asistenta matematického ústavu neprodleně zprostil, dosavadní Váš služební plat zastavil koncem měsíce září 1934 a učinil opatření, aby Vám byl poukázán služební plat

mimořádného vysokoškolského profesora 1. stupně t.j. slušné ročních 30.600 Kč slovy : třicet tisíc šest set korun čl., činovné ročních 6.600 Kč slovy : šest tisíc šest set korun čl. se zákonnými sračkami říjnem 1934 počínaje .

Tímto jmenováním pomíjí Váš dosavadní učební příkaz jakož i nárok na remunerace z něho plynoucí.

M i n i s t r :

Předepsaná slutební přísaha byla dnešního dne vykonána dle protokolu č. j. 15 Sen. 1934-35.

v Brně dne 2. října 1934.

Prof. Dr. Jan ...
rektor.

Konečně jmenovací dekret - současně protokol o vzkonání předepsané přísahy

---

lo nejvíce posluchačů, a matematika je nesmírně široký obor se staletými tradicemi. Výsledkem jednání byl návrh na mé jmenování.

Jenže v tu chvíli mi vstoupila do cesty ještě druhá příčina nejistoty, a snad ještě podstatně pádnější: finanční, hospodářská situace republiky nebyla nejlepší. Propukla světová hospodářská krize, najednou nikde nebyly peníze, bankroty podniků a firem byly na denním pořádku, ulicemi bloumaly zástupy nezaměstnaných a navíc neblahé události v Německu s postupujícím nacismem a fašismem nevěstily pro nás nic dobrého, bylo třeba myslet na finanční prostředky potřebné k budování obrany státu.

A tak byla za účelem úspor zřízena jakási parlamentní komise, která mimo jiné měla vyřešit i otázku úspor na vysokých školách v Brně. Silně se tenkrát proslýchalo, že by měla být zrušena především německá technika v Brně, která se zdála být přebytná, a navíc se tehdy říkalo, že je tam středisko nacistické a dokonce snad protistátní, protičeskoslovenské propagandy.

Parlamentní úsporná komise měla velké pravomoci, což bylo zdůrazněno i tím, že jejím předsedou byl sám tehdejší předseda vlády, agrárník Jan Malypetr.

Na verdikt komise jsme čekali velmi dlouho. Teprve v roce 1933 komise zveřejnila svůj návrh a ten, podle mého docela pochopitelně, vyvolal na vysokých školách úplné zděšení. Řada vysokých škol, popřípadě jejich obory či ústavy, měly být úplně zrušeny nebo jiným způsobem omezeny, například připojením k jiným vysokým školám.

Přírodovědecká fakulta v Brně měla být zrušena úplně, což bylo velice podivné, protože na jedné straně byl vidět velký rozmach přírodních věd a velký zájem o ně, přičemž v celé republice byly vlastně jen dvě fakulty – v Praze a naše v Brně. Brno se vůbec zdálo být nejvíce postiženo. Tak například i brněnská filozofická fakulta měla být přestěhována do Bratislavy a spojena s fakultou tamější.

A tehdy tisk proti uskutečnění tohoto plánu rozpoutal velikou kampaň, které se posléze zúčastnily i osobnosti nejen z kruhů vysokoškolských, což bylo pochopitelné, ale dokonce i z kruhů, které před-

---

tím k vysokým školám neměly právě ten nejbližší vztah. Dobře si pamatují zejména na článek „Univerzita – plíce národa“, který velmi důsledně a zevrubně zdůvodňoval, proč je návrh komise špatný.

Všechny ty polemiky, hádky a dohady trvaly velice dlouho, míchaly se do toho politické strany, všelijaké organizace i ambiciózní jednotlivci, . . . ale nakonec to všechno přece jenom přineslo kladné výsledky. Malypetrův úsporný plán byl revokován a upraven tak, že potřebné a žádoucí úspory měly být provedeny přímo na jednotlivých školách a fakultách, například omezením nebo pozastavením investic, omezením dotací a podobně.

Po celou tu dobu jsem ovšem intenzivně pracoval. Vykonával jsem funkci asistenta u profesora Čecha, přednášel jsem jako docent, vedl přednášky . . . a také se rozhodoval.

Profesor Čech v tu dobu založil v Brně velmi významný topologický seminář, který si brzy získával i zahraniční jméno, a vyzval mě ke spolupráci. Topologie byla tehdy v úplných začátcích. Je to sice obor blízký geometrii, tedy mé zájmové oblasti, ale vyžaduje daleko širších prostředků. A navíc – práce v semináři vyžaduje spolupráci několika lidí, kteří pracují na jednom problému, informují se o výsledcích své práce, vyměňují si poznatky a tak rozvíjejí řešení daného problému či plnění úkolu.

Jenže za prvé já se chtěl uplatnit sám, byl jsem už i z Paříže a Hamburku navyklý na takový způsob práce, a nebylo mi po chuti pohybovat se mezi více či méně cizími myšlenkami, a za druhé mě lákala algebra.

Vysvětlil jsem tedy profesoru Čechovi svůj záměr a jeho nabídku jsem odmítl. Pravda, nebyl tím příliš nadšen, ale profesor Čech byl povznesený nad nějaké osobní věci a postoje, mé rozhodnutí přijal velmi liberálně a i nadále jsme vůči sobě zachovávali dobrý vztah.

Zatím byly konečně vyřízeny i všechny potřebné formality mého jmenování a já jsem konečně od 1. září 1934 mohl nastoupit na místo mimořádného profesora na naší přírodovědecké fakultě. Čekal jsem na to tři roky od chvíle návratu z Hamburku do Brna.

Ministerstvo školství a národní osvěty .

Číslo 72.822/40 -III/3

V Praze dne 6. června 1940 .

125

Panu

RNDr. Otakaru Borůvkovi ,

mimořádnému profesorovi Masarykovy univerzity ,

bytem v Brně .....
Maceňáková č. 1.

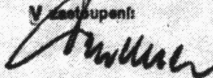
Předsednictvo ministerské rady přípisem ze dne 31. května 1940, č. 20.136/40 m.r., dalo sem vědět, že úřad pana říšského protektora v Čechách a na Moravě v Praze přípisem ze dne 24. května 1940, č. XIV W 21-08-103/40, požádal za opatření, aby profesori uzavřených českých vysokých škol byli dáni podle § 2, odst. 2, bod c/, vládního nařízení ze dne 2. března 1939, č. 32/II-1939 Sb., ihned na dovolenou s čekatelným, a podotčením, že zákonité předpoklady pro takové opatření jsou do té míry splněny, že uzavření českých vysokých škol daleko překračuje rozsah pojmu "nové organizace" těchto škol podle ustanovení § 1, bod 2, výše citovaného vládního nařízení.

Zamýšlím Vás proto dáti na dovolenou s čekatelným podle ustanovení § 2, odst. 2, bod c/ výše citovaného vládního nařízení z důvodu uvedeného v § 1, odst. 2, tohoto nařízení, protože jste pozbyl uzavřením českých vysokých škol možnosti vykonávat službu na vysoké škole, na níž jste byl jmenován .

Podle ustanovení § 5 cit. vládního nařízení můžete podat námítky do 15 dnů po doručení přímo u zdejšího ministerstva.

M i n i s t r :

V zastoupení

Po uzavření českých vysokých škol v roce 1939 byli jejich učitelé „dáni na dovolenou s čekatelným“